

Ventas upju baseinu apgabala konsultatīvās padomes sēde

Protokols

2012.gada 30.maijā

Rīgā

Nr.4

Sēdē piedalās:

Ventas upju baseinu apgabala Konsultatīvās padomes locekļi:

1. Nevalstisko organizāciju pārstāvji:
 - 1.1. Dzintars Erdmanis – biedrība „Zemnieku saeima”
 - 1.2. Edvards Zabarovskis – biedrība „Mazās Hidroenerģētikas asociācija”
 - 1.3. Elita Kalniņa – biedrība „Vides aizsardzības klubs”
 - 1.4. Kristīna Veidemane – „Baltijas Vides Forums”
2. Ministriju pārstāvji:
 - 2.1. Jolanta Jakupāne, VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” Kurzemes reģiona meliorācijas nodaļas Ventspils sektora vadītāja, pārstāv Uldi Medni – VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” Kurzemes reģiona meliorācijas nodaļas vadītāju, Zemkopības ministrijas pārstāvi
 - 2.2. Anna Adamsons, Ventspils reģionālās vides pārvaldes direktores vietniece, Kontroles daļas vadītāja, pārstāv Ingunu Pļaviņu (padomes priekšsēdētāju) – Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes direktori
 - 2.3. Andis Strungs – Valsts vides dienesta Liepājas reģionālās vides pārvaldes Atļauju daļas vecākais eksperts
 - 2.4. Irēna Vinogradova – Veselības inspekcijas Kontroles pārvaldes Kurzemes kontroles nodaļas higiēnas ārste
 - 2.5. Roberts Meijers – Ekonomikas ministrijas Enerģētikas departamenta pārvaldes vecākais referents
 - 2.6. Inga Tapiņa – VARAM Telpiskās plānošanas departamenta Zemes politikas nodaļas vecākā referente
3. Plānošanas reģionu pārstāvji:
 - 3.1. Armands Pužulis – Rīgas plānošanas reģiona Telpiskās plānošanas nodaļas vadītājs
 - 3.2. Kaspars Rasa – Kurzemes plānošanas reģions, Kuldīgas novada domes pašvaldības aģentūras „Kuldīgas attīstības aģentūra” direktors
 - 3.3. Dzintars Rupeiks – Kurzemes plānošanas reģions, Saldus novada pašvaldības deputāts
 - 3.4. Māris Dadzis – Kurzemes plānošanas reģions, Ventspils novada domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks

Citi dalībnieki:

1. Rolands Bebris – VARAM Vides aizsardzības departamenta direktores vietnieks
2. Linda Fībiga – LVĢMC Ūdens daļas vadītāja
3. Anete Šturma – LVĢMC Ūdens daļas vecākā speciāliste
4. Kristīna Fedoroviča – LVĢMC Ūdens daļas vecākā speciāliste

Sēdē nepiedalās šādi padomes locekļi: Iveta Piese, Vija Keršus, Andris Brīvkalns

Sēdi vada: Māris Dadzis

Protokolē: Anete Šturma

Sēdes sākums plkst. 13:15

Sēdes darba kārtība:

1. Upju baseinu apgabala apsaimniekošanas saistība ar teritorijas plānošanu

2. Plūdu situāciju pārvaldīšana Ventas upju baseinu apgabalā – Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma
3. Jaunākā informācija par Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanu
4. Citi jautājumi un ierosinājumi, nākamās sēdes plānošana

1.§

I.Tapiņa ziņojums „Upju baseinu apgabala apsaimniekošanas saistība ar teritorijas plānošanu” (protokola 1.pielikums uz 6 lp).

A.Pužulis lūdz precizēt, vai upju baseinu apsaimniekošanas plānus var uzskatīt par tematiskajiem plāniem.

I.Tapiņa skaidro, ka pēc savas būtības tas ir tematiskais plānojums, bet to būtu nepieciešams atrunāt normatīvajos aktos.

R.Bebris piebilst, ka pēc Eiropas Komisijas juridiskā dienesta izpratnes tas ir ar direktīvu tieši saistīts plānošanas dokuments viennozīmīgi visai Eiropas Savienībai.

K.Veidemane lūdz precizēt mērogu, kādā strādā pašvaldības.

I.Tapiņa skaidro, ka mērogi dažādām pašvaldībām var būt atšķirīgi, ņemot vērā to, ka pilsētās un ciemos šī detalizācija būs lielāka nekā lauku teritorijās, tādēļ mērogs varētu tikt lietots ar lielāku noteiktību.

K.Veidemane lūdz precizēt, kāds būtu mazākais mērogs, zinot to, ka dažādo informāciju vajag savietot.

I.Tapiņa atbild, ka 1:10 000.

K.Veidemane skaidro, ka tā arī ir tā problēma, jo baseinu plānos nav 1:10 000. Gauja/Koivas projekts saskārās ar šo problēmu, ka baseinu plānos upes ir attēlotas mērogā 1: 100 000.

I.Tapiņa atbild, ka upju baseinu apsaimniekošanas plāni atbilst reģiona līmeņa plānošanas dokumentam.

A.Pužulis papildina, ka reģionu plānojumiem nav noteikta mēroga.

R.Bebris papildina, ka saistībā ar upju baseinu apgabalu apsaimniekošanu ir noteikti apmēram 200 upju ūdensobjektu un vairāk kā 200 ezeru ūdensobjektu un tas nenozīmē, ka agrāk zinātne ar to nav nodarbojusies un uz kartēm nav sazīmēti baseini arī LVĢMC materiālos ar daudz mazākiem apakšbaseiniem. Upju baseinu plānu ietvaros nevar darboties šādā detalizācijas stadijā. Slikti ir tas, ka tādējādi netiek risinātas daudzu mazu upīšu problēmas, kuras vienā ūdensobjektā ir daudz maz līdzīgas. Principā, lai normāli darbotos ar upēm, būtu nepieciešami daudz sīkāki plāni, līdz pat 1:2000 tiltiem un hidrobūvēm.

I.Tapiņa paskaidro, ka, izstrādājot tematisko plānojumu, šāda iespēja ir pieļaujama. Viss jau nav skatāms tikai četru lielo upju baseinu apgabalu ietvaros, var skatīties sīkāk. Teritorijas var būt mazākas un līdz ar to detalizētākas gan ar mērogu, gan ar risināmajiem jautājumiem.

R.Bebris secina, ka resursu trūkums diez vai arī nākamajā plānošanas periodā ļaus iet tik tālu. Ja Brisele norādīs, ka kāds objekts jāsadala uz pusēm, tad Latvija būs spiesta to darīt, bet pagaidām mēs neredzam tādus resursus. Bet tas netraucē pašvaldībām tālāk savā plānojumā izmantot detalizētākus datus.

I.Tapiņa piekrīt, ka, protams, netraucē un neviens to viņiem neliedz darīt.

K.Rasa jautā, cik tālu šobrīd ir ar MK noteikumiem par vietējo pašvaldību teritorijas plānojumiem, jo tajā plānojumā, kas viņam ir uz rokas, ir mēroga izvēle no 1:2000 līdz 1:10 000, kas, protams, pieļauj citu izdrukas mērogu un arī vispārējie apbūves noteikumi, kur ir arī atsevišķas sadaļas šajā projektā par ūdensobjektiem, par krastmalām un to publisko pieejamību, plūdu riska teritorijām un tamlīdzīgi. Kad tas varētu nonākt Ministru Kabinetā un kādā veidā?

I.Tapiņa informē, ka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu izstrādes noteikumi ir izsludināti Valsts sekretāru sanāksmē un šobrīd notiek saskaņošanas process ar citām ieinteresētajām institūcijām. Vispārējie apbūves noteikumi vēl tik tālu nav tikuši, tie ir izstrādes procesā.

K.Rasa un **I.Tapiņa** precizē, ka tie, visticamāk, jūnijā vēl varētu nebūt.

I.Tapiņa piekrīt, ka, varētu vēl nebūt.

M.Dadzis piebilst, ka šobrīd tiek gaidīti šie MK noteikumi, lai būtu zināmas konkrētas prasības teritorijas plānojumu un detālplānojumu izstrādei. Tas ir tas, ko pašvaldības gaida. Ņemot vērā konkrēti Ventspils pašvaldības pieredzi, mēs tiešām gaidām šos MK noteikumus, lai varētu reāli sākt kaut ko darīt, jo mums jauna novada teritorijas plānojuma izstrāde ir reāli nepieciešama.

I.Tapiņa atbild, ka MK noteikumi par plānojumu izstrādi ir tveramā nākotnē.

M.Dadzis jautā, kā pašvaldības varētu iesaistīties jūras telpiskajā plānošanā, jo diskusijas ir daudz un dažādas, jo jūras izmantošana ir saistīta ar sauszemi (cauruļvadi, kuģošanas ceļi, ostas). Kādi varētu būt pēdējie jaunumi, kādas pašvaldībām varētu būt pilnvaras un iespējas iesaistīties jūras telpiskajā plānošanā?

I.Tapiņa atbild, ka nestrādā konkrēti ar Jūras plānojumu. Vispārīgi – pie Jūras plānojuma izstrādes ir paredzēta sadarbība ar pašvaldībām, jo šī robeža saistās ar pašvaldību robežām.

K.Veidemane papildina, ka ir MK noteikumu par Jūras plānojumu izstrādi darba grupā. Noteikumi ir Valsts sekretāru sanāksmē. Reāli plānojumu sāks strādāt no 2015.gada. Arī likumā ir uzsvērts, ka jābūt sasaistei ar sauszemi. Tur ir virkne nosacījumu, kas jāņem vērā izstrādē.

M.Dadzis papildina, ka svarīgi, cik tālu jūrā ir robeža.

K.Veidemane atbild, ka pašvaldību kompetence jūrā tiks noteikta Zemes pārvaldības likumā.

M.Dadzis jautā par TAPIS. Ir saprotams, ka ir jābūt vienotiem apzīmējumiem un vienotai pieejai. Būtu svarīgi, ka šī sistēma nodrošinātu to, ka šī sistēma strādātu tā, ka, ja cilvēks iet savu konkrēto aktivitāti saskaņot ar Reģionālo vides pārvaldi, protams, tiek prasīts atzinums atbilstībai Teritorijas plānojumam. Būtu nepieciešams, ka šī sistēma strādātu tā, ka Reģionālā vides pārvalde ieietu šajā sistēmā un atkristu atzinumu prasīšana, kas cilvēkam prasa lieku gājieni, gaidīšanu, mēnesi. Tas būtu saprotamāk, ērtāk, lētāk.

I.Tapiņa atbild, ka nevar izslēgt visus atzinumus, jo situācijas var būt no sarežģītības viedokļa pietiekami dažādas. Tāds ir arī šīs sistēmas uzdevums, lai caur šo vienu vietu – TAPIS – RVP piekļūtu pašvaldību plānojumiem un lai pašvaldība redzētu, kas ir kadastrā un citās informācijas sistēmās, nevis būtu jādodas pie katras institūcijas, kas uztur katra savu informācijas sistēmu.

K.Veidemane papildina par iespēju sasaistīt upju baseinu apsaimniekošanas plānus ar teritorijas plānojumiem, parādot riska ūdensobjektus arī teritorijas plānojumā. Tad teritorijas plānotājiem būtu skaidrība, ka šajās teritorijās nevar notikt intensīva ražošana, jo ir problēmas ar ūdens kvalitāti.

I.Tapiņa skaidro, ka TAPIS ideja ir, ka tiek lietoti datu slāņi, kur viens no šiem slāņiem būtu arī šie riska ūdensobjekti. Izvēloties tos, tie savietojas ar teritoriju, kļūst aktīvi un redzami. Slāņi ir savietojami un pēc nepieciešamības var tikt aplūkoti.

K.Rasa komentē, ka doma bija ņemt riska ūdensobjektus vērā teritorijas plānojumos, proti, tajā daļā, kas ir saistošie noteikumi. Plānojumi saskaņā ar likumu netiek apstiprināti ar saistošajiem noteikumiem.

K.Veidemane papildina, ka pašlaik upju baseinu apsaimniekošanas plāni nav saistoši, izņemot MK noteikumus par riska ūdensobjektiem (31.05.2011. MK noteikumi Nr.418).

I.Tapiņa atbild, ka tie nav saistoši konkrētam zemes īpašniekam, bet konkrēti likumā ir pateikts, ka tie ir jāņem vērā kā viens no izejas datiem. Šie riska ūdensobjekti ir zināmi un noteikti un ar tiem rēķinās ar no tiem izrietošajām problēmām un pasākumiem.

A.Pužulis jautā, vai upju baseinu apsaimniekošanas plānu slāņi ir pieejami, tā, lai tos varētu izmantot pašvaldības un plānošanas reģioni.

L.Fībiga atbild, ka pašlaik tie ir pieejami LVĢMC un pēc pieprasījuma tie tiek sniegti ierakstīti CD. Pagaidām tie nav publicēti mājas lapā lejupielādei, bet tuvākajā nākotnē tas būs iespējams.

A.Pužulis vaicā, vai tas ir maksas pakalpojums.

L.Fībiga atbild, ka paši dati ir bez maksas, taču tiek lūgta samaksa par disku un par to, ka viens cilvēks ir salicis visus nepieciešamos datus diskā. Bet ir doma, ka jau nākamajā gadā LVĢMC

mājas lapa būs uzlabota tik tālu, ka šos upju baseinu apsaimniekošanas apgabalu plānu slāņus būs iespējams lejupielādēt.

Nolēma: pieņemt informāciju zināšanai.

2.§

R.Bebra ziņojums „Plūdu situāciju pārvaldīšana Ventas upju baseinu apgabalā – Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma” (protokola 2.pielikums uz 3 lp.).

K.Veidemane uzdod jautājumu, kā VARAM plāno nodrošināt indikatīvās aktivitātes nākamajam plānošanas periodam, kas saistītas ar ūdenssaimniecības jomu (R.Bebra prezentācijas pirmspēdējais slaidis). Kā tās tiks ietvertas nākamā perioda Nacionālajā attīstības plānā (NAP)? Pašreizējā plāna melnraksta pirmajā nopublicētajā variantā neko vairāk par ūdenssaimniecības projektiem nevar atrast.

K.Bebris komentē, ka šodien nerunā kā ierēdnis, bet kā Ūdens direktors, jo Briselē ūdens direktori ir neformāli un nav saistīti ar dienesta pienākumiem. R.Bebrim nav komentāru par šo NAP. Iepriekšējo NAP taisot, tika teikts, ka tas tiks saistīts ar Eiropas naudu. Īstenībā tas nav noticis. Svarīgi, kā tas ir iezīmēts Eiropā – ja Eiropā šīs līnijas būs iezīmētas, tad nauda būs; ja nē – NAP neko nepalīdzēs. Tā kā pavisam noteikti ir vismaz divi kanāli, pa kuriem jāstrādā. Par to, lai plūdu riski tiktu iekļauti, mēs strādāsim. Par to, lai būtu nauda baseinu plāniem, mēs strādāsim. Šie jautājumi virzās. Notiek *Blueprint*, Ūdeņu vērtējums. Tagad tiek sūtīti dažādas garas anketas, pie kurām mēs ar LVĢMC mēģinām strādāt. Viņi ir paņēmuši no WISE (Eiropas vienotā ūdens informācijas sistēma) datus, bet ne katrs, kas dabū, saprot šos datus un pielieto pareizos koeficientus, un tādi dati tiek ielikti ziņojumos, kuri pēc tam ir rūpīgi jācaurskata, lai par Latviju neparādītos nepareizi dati. Par soļiem, uz ko jākoncentrē nākamais finansējums - ir skaidrs, ka notekūdeņu attīrīšanas projekti nākamajā periodā arī nebeigsies. Jautājums, zem kādiem gudriem vārdiem/sadaļām to varētu paslēpt. Par plūdu riska jautājumiem – pats aktīvākais, kas ar to nodarbojas, ir Pļaviņu HES, jo tas ir uzbūvēts uz plaisainiem dolomītiem, un risks tur pastāv diezgan liels. Bija starptautiskie konsultanti, kas teica, ka vajag rezerves pārgāzni. Tā bez PVN maksā simts miljoni. Ja kāds šādu būvi nolobē, tad citām pašvaldībām naudas nav. VARAM uzskata, ja Pļaviņas kaut ko dabū, tas varētu būt ES lielais projekts. Lielie projekti tiek finansēti no citas naudas. Plūdu jautājumi jārisina, bet tie nevar tikt atrauti no visiem citiem jautājumiem. Piemēram, piektdien bija diskusija Zemkopības ministrijā par to, ko darīt ar valsts nozīmes ūdensnotekām. Lai, piemēram, Užava tiktu iztīrīta, ja tas ir nepieciešams plūdu drošības apsvērumu dēļ. Tad nevajadzētu rakt upes, kurās risku nav un saimnieciskā darbība nenotiek. Bet kā to nošķirt, kas to var novērtēt? Pašvaldībām būtu jāinvestē, lai izvērtētu situāciju, lai no vaļējām ūdensnotekām varētu ūdeni novadīt. Rīgā tās ir jau no iepriekšējā gadsimta un vairs to nevelk. Rīgas pilsēta neko lielu šajā jautājumā nav izdarījusi, tikai tiek veikti aprēķini, cik tas dārgi maksā. Bet ko tālāk darīt – nekāda ekonomija nesanāks. Ko darīt ar Liepājas, Užavas un Ventspils polderiem? Katrs gadījums jāskatās atsevišķi. Atbildei ir vajadzīga nauda un detalizēti pētījumi. Tad plūdu riskus varēs perfekti ievērtēt teritoriālajā plānošanā. Upju baseinu plānošanai pētījumi jau šobrīd ir pietiekami.

M.Dadzis komentē, ka šobrīd par polderu uzturēšanu norit spraiga diskusija. Zemkopības ministrijai ar lielām grūtībām nelielam laika periodam šī nauda tika iedalīta, bet, kas notiks uz priekšu, nevienam nav īsti zināms. Privātie ir gatavi savu platību proporcionāli uzturēt, bet tās ir lielas izmaksas. Visai drīz var pienākt tāda situācija, ka šīs sūkņu stacijas nedarbosies, jo par elektrību nebūs, kas maksā.

R.Bebris komentē, ka lasījis kāda zemkopības profesora pētījumu. Secinājums ir tāds, ka Latvijas lauksaimniecība ir stagnācijā tāpēc, ka uzbūvētā infrastruktūra traucē, nevis veicina, jo tā ir dārga, ar lielām platībām un parastam zemniekam ekonomiski neatmaksājas. Viņš nevar pa savu naudu tīrīt upi, stiprināt dambi, līdz ar to tā aizaug ar jaunu bioloģisko daudzveidību, kuru

atrodot vienā poldera stūrī, rodas problēma vispār. Tikai laiks rādīs, vai teritorija aizaus ar mežu, vai notiks ekonomiskas aktivitātes.

E.Kalniņa jautā, vai problēmas ir sakārtotas pa prioritātēm. Jo iepriekšējās upju baseinu apgabalu konsultatīvajās padomēs E.Griķītim tika jautāts, kam tiek piešķirti līdzekļi šiem meliorācijas projektiem un atbildēts, ka tam, kurš uzraksta iesniegumu. Dāņu cūkkopis uzrakstījis iesniegumu, un viņa upe arī tiek tīrīta. VARAM un Zemkopības ministrijai būtu jāsaliek prioritātes, piemēram, ja puse pilsētas applūst, tad tai būtu jābūt prioritātei.

R.Bebris atbild, ka VARAM ir atbildīga par plūdu riskiem. Tur nauda tiek likta pēc prioritātēm, kuras ir noteiktas nacionālajā programmā. Prioritātes ir dambji, kas ir palikuši un līdzī nākošās problēmas – Ikšķiles, Ogres un Pļaviņu aizsardzība. Nākamais – lielie lauksaimniecības polderi, kas tagad ir apbūves zeme – Ādaži, Carnikava, to drošība. Ja iet runa par ūdensnoteku tīrīšanu, tad tā šī nauda ir Zemkopības ministrijai. Ar to nodarbojas VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”. Joprojām daudzu Zemkopības ministrijas cilvēku domāšana ir vecā – tā vietā, lai viņi nāktu ar pamatojumu, lai uzskaitītu, cik tur ir tiltu, cik ceļu, cik apdzīvotu vietu, viņi nāk ar saviem hektāriem. Jebkuram vides ekspertam hektāri liekas nenozīmīga vērtība pret divām puķēm vai vienu koku. Bet ja skaidri pasaka, ka tas tilts vai tas ceļš nevarēs funkcionēt, būve aizies bojā un infrastruktūra tiks pārrauta, ja netiks sasniegts tāds un tāds dziļums, tad būtu cita diskusija. Viņiem jānāk ar saviem cipariem, tabulām un jāpārlicina.

Nolēma: pieņemt informāciju zināšanai.

3.§

L.Fībigas ziņojums „Jaunākā informācija par Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanu” (protokola 3.pielikums uz 5 lp. un 4.pielikums uz 1 lp.).

M.Dadzis komentē par Piltenes NAI projektu, ka informācija nav precīza un pašreiz vēl tikai notiek cīņa par finansējumu šim projektam. Kurzeme ir sasparojusies un kvotas ir izsmeltas. 1.kārta ir pabeigta, bet 2.kārta vēl ir procesā.

K.Rasa papildina, ka kvotējums joprojām ir spēkā. Tas ir lielāks, nekā ir paredzēts upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā. Šobrīd Kurzeme savu kvotu ir izsmēlusi, turpretī Latgale – tikai kādus 30%, tāpēc tagad rodas problēmas – projekti sāk konkurēt.

L.Fībiga papildina, ka līdzīgi ir arī ar Zemgales reģionu, kur pārāk daudzi piesakās projektiem. No neoficiālām sarunām ar atbildīgajiem cilvēkiem, kuri atbild par šiem projektiem VARAM, tiek risināts jautājums, kā varētu notikt šī kvotu pārdale, jo ir tie, kas grib, bet viņiem saka: „Gaidiet, mēs nezinām, jūsu reģions savu daļu kvotu ir iztērējuši.”

M.Dadzis papildina, ka Kurzemes pašvaldības arī ir gatavas īstenot ūdenssaimniecības projektus. Ja ir reģioni, kas nav gatavi, mēs esam gatavi šiem kolēģiem palīdzēt. Ventas upju baseinu apgabala konsultatīvā padome uzskata kvotu pārdali par lietderīgu.

K.Veidemane jautā, vai minētās 8 riska vietas jau ir iesniegušas projektus ūdenssaimniecības infrastruktūras uzlabošanai?

L.Fībiga atbild, ka no plānotajām 8 apdzīvotām vietām (Kapsēde, Baltaiskrogs, Ēvaržu ciemats, Lielciecere, Laidze, Ošukalns, Namiķi, Butnāru ciemats), NAI projekts notiek tikai Laidzē.

K.Veidemane iesaka, ka tos, kas nav vēl iesnieguši, vajadzētu motivēt.

K.Rasa papildina, ka šeit ir būtiska nozīme pašvaldībām. Iesniedzējs ir pakalpojumu sniedzējs. Mazās vietās tā bieži vien ir pašvaldība. Nākotnē tai būtu jābūt kapitālsabiedrībai.

A.Adamsone informē, ka Rojas izgāztuvē pirms slēgšanas tika veikta izpēte – tā nav vairs piesārņota, tā tika rekultivēta un piesārņojumu vairs nerada. Savukārt, attiecībā uz „Ventbunkeru” situācija ir tāda, ka piesārņojums ir pietiekoši liels un mūsu mūžā tas laikam atrisināts līdz galam netiks. Tā nav vienīgā teritorija Ventspils pilsētā. Ir naftas cauruļvadu trase. „Ventbunkers” to ir spējīgs veikt par saviem līdzekļiem. Tas ir rakstīts simtiem reižu. Viņiem nebūtu vajadzības piesaistīt valsts finansējumu. Viņi paši to var nofinansēt un viņi to dara, bet tas

neies ātri. Pilsētas teritorijā, kur ir cauruļvadu trase, kur ir vecie armijas laika objekti, kur ir vecās pilsētas notekūdeņu attīrīšanas teritorijas ar vēsturisko piesārņojumu, kas ir nācis no cauruļvadu trases, tur drīzāk vajadzētu veikt rekultivācijas projektus.

K.Veidemane jautā, kādā stadijā šobrīd ir Karostas rekultivācijas projekts.

Tiek sniegta atbilde, ka projekts tiek vērtēts.

L.Fībiga papildina, ka jāpaskatās, vai saistībā ar Rojas izgāztuvi ir veiktas izmaiņas Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā.

A.Adamsone atbild, ka īsti nezina, kas ar to nodarbojas un kādā veidā izmaiņas reģistrā veicamas.

L.Fībiga atbild, ka LVĢMC ir darbinieks, kas atbild par Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistru. L.Fībiga precizēs un nosūtīs informāciju A.Adamsonei par izmaiņu veikšanas kārtību Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā.

E.Zabarovskis jautā, kāpēc saistībā ar mazo HES kaskādi Ventas upju baseinu apgabalā bija plānots, ka izpēte un aprēķini, lai noskaidrotu faktiskos apdraudējuma apmērus, respektīvi, saistībā ar dambju pārraušanu un iespējamiem plūdu apdraudējumiem, būtu jāveic tieši Lejniēku, Grantiņu, Šķēdes un Spīķu HES?

L.Fībiga atbild, ka tāpēc, ka tie atrodas kaskādē. Pārējiem oficiāli būtu jābūt hidrotehnisko būvju drošības programmām. Šiem konkrētajiem atsevišķi ir, bet kopā nav. Viens var pasākumus veikt, bet pārējie – nē.

E.Zabarovskis komentē, ka šīs konkrētās nosauktās HES pieder vieniem īpašniekiem, bet tām, kas te nav ietvertas, ir dažādi īpašnieki, tā kā tām komunikācija būtu vajadzīga vairāk. Ņemot vērā to laiku, ko šīs HES nostrādājušas, nekādas problēmas nav bijušas. Par kādām stingrākām ekspluatācijas prasībām ir domāts L.Fībigas prezentācijas slaidā pie 7 konkrēti nosauktajam HES (V007 SP Vārtāja - Prūšu HES, V015 Alokste - Kazdangas un Baronu HES, V049 Venta - Sudmalnieku HES, V056 Venta - Dzirnāvieku HES, V060 Zaņa - Pampāļu un Zaņas HES)?

L.Fībiga atbild, ka zivju ceļu izbūve, kas nav nevienai mazajai HES.

E.Zabarovskis atbild, ka tādi nebija paredzēti. Bija Zivsaimniecības institūta speciālistu slēdziens, ka zivju ceļš uz mazajiem HES neko neatrisinās.

E.Kalniņa jautā, vai tās nav lašupes?

L.Fībiga atbild, ka šīs 4 uzskaitītās HES ir paredzētas pretplūdu aizsardzības pasākumiem. 7 nosauktajās HES vajag stingrākas ekspluatācijas prasības, piemēram, mazākas līmeņa svārstības.

E.Zabarovskis papildina, ka tie ir ūdenskrātuves ekspluatācijas noteikumi. Tagad vajag vēl arī ūdens resursu lietošanas atļaujas. Tur ir ierakstīts tas pats, bet no tā nekas nemainās. HES nosvārsta ūdeni, bet nevar to padarīt ne sliktāku, ne labāku. Nosakām tehnoloģijas, kas strādā upes pieteces režīmā, izmantojot uzstādīnājumu, lai dabūtu jaudu uz turbīnu. Cik pa upi tek klāt, tik aiztek projām. Ja šāda prasība ir, tad viss tiek atrisināts. Visas pārējās prasības, t.sk., sanitārās, – kas gan var izkontrolēt?

R.Bebris komentē, ka upju baseinu apsaimniekošanas plānā izvērtējam situāciju, un tad domājam, ko varētu uzlabot. Ja mēs paši nebūsim situāciju izvērtējuši un ierakstījuši plānā, tad Briseles ierēdņi konstatēs (un viņi to jau ir konstatējuši), ka mums visi pasākumi aprobežojas ar notekūdeņiem, atkritumiem. Īstenībā mēs darām vairāk, bet tas būtu jānosauc pareizos vārdos, lauksaimniekiem, enerģētiķiem saprotamos, atpazīstamos. Piemēram, veidot videi draudzīgi – tas no vienas puses ir politiski pareizi, bet no otras – vai mūsu izdotās atļaujas ir nepareizas? Vai kaut kas, kas ir uzbūvēts, darbojas videi nedraudzīgi? Darbojas pamatā tā, kā normatīvie akti prasa. Ja nedarbojas, tad tiek sodīts. Tad jārunā par kontroles uzlabošanu, arī par mēslu krātuvju izbūvi.

A.Adamsone oponē E.Zabarovska kungam par daudzajiem dokumentiem. Ekspluatācijas noteikumi nav administratīvs akts, kas dod tiesības kaut ko darbināt. Tas ir dokuments, kas pasaka, kā to darīt, nevis, ka to drīkst darīt. Atļauja ir administratīvs akts, kas pasaka, ka to drīkst darīt. Varbūt, ka drošuma programmu var apvienot ar ekspluatācijas noteikumiem.

E.Zabarovskis atbild, ka tās ir juridiskas nianšes, bet viņš runā kā praktiķis.

K.Veidemane papildina, ka Klimata pārmaiņu finanšu instruments finansē arī projektus, kas plāno ieviest zivju ceļus.

L.Fībiga komentē, ka Ventas baseinā viens projekts bija paredzēts, bet pašā VARAM bija plašas diskusijas, tāpēc šie projekti netiek uzskaitīti. Viens no pasākumiem ir uzstādīt Arhimēda tipa turbīnu Rendas tuvumā.

M.Dadzis iesaka slēgt diskusijas daļu par mazajiem HES. Par tiem Konsultatīvās padomes ietvaros parasti ir visvairāk diskusiju, tāpēc nākamajā sēdē to vajadzētu iekļaut kā atsevišķu darba kārtības punktu, uzaicinot arī zivsaimniecības speciālistus un izrunāt no sākuma līdz galam.

A.Adamsone papildina, ka vajadzētu izdomāt, kur vēl pastiprināt kontroli un kā varētu piesaistīt finansējumu, jo kontrolei finansējuma trūkums ir būtisks.

L.Fībiga papildina, ka Lietuvas puses plānā Ventas upju baseinu apgabalā viens no pasākumiem ir palielināt inspekcijas veikto kontroļu apjomu. Arī mēs varam mēģināt līdzīgu punktu iekļaut mūsu plānā, lai tam tiktu paredzēti vairāk līdzekļi.

K.Rasa informē, ka 14.jūnijā Kuldīgā notiks projekta „LIVE VENTA” noslēguma konference, kurā visiem ir iespēja piedalīties. Piedalīsies arī Loreta Urtāne.

R.Bebris komentē par meandrēšanu, kura dabīgi atjaunojas ilgākā laikā, bet par milzīgiem ieguldījumiem – tas nebūt nav vienīgais risinājums. Upju krasti netiek kopti, applāušana kā tāda ir likvidēta, tā aizaug ar dažādiem platlapjiem, tālāk sākas apēnošana, tālāk lapas sakrīt iekšā ūdenstilpē. Visa tā rezultātā ūdens kvalitāte pasliktinās. Beigās pat tādā lašupē kā Salaca no šīm te dabīgajām komponentēm ūdens kvalitāte pasliktinās. Tāpēc A.Urtāns māca likt akmeņus un veidot straujteses. Pirmajā upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānā šāda veida pasākumi netika ielikti, jo mums trūkst tādu resursu, kurš to varētu izdarīt.

L.Fībiga piekrīt, ka krastu, palieņu sakopšana varētu kalpot kā netiešs ūdens kvalitāti uzlabojošs pasākums.

R.Bebris nepiekrīt, ka ostu padziļināšana notiek videi nedraudzīgā veidā, jo ir Ministru Kabineta noteikumi Nr. 475. Ir jautājums, kas pēc ostu padziļināšanas notiek ar grunti – vai tā tiek izpētīta, novietota tālāk no krasta vai smelta un vesta uz krastu. To pamatā zina reģionālās vides pārvaldes. Notekūdeņu savākšana ostās visnotaļ notiek.

A.Adamsone piekrīt, ka tur nav variantu, tās ir starptautiskās prasības attiecībā uz atkritumiem, tādēļ viss notiek atbilstoši prasībām. Ostām ir atkritumu apsaimniekošanas plāni, atbilstoši kuriem arī ostas darbojas. Ja kuģis deklarē, ka tam ir notekūdeņi, tad tie arī tiks nodoti. Vai nu kuģi pieslēdzas uzreiz pie tīkliem, vai arī atbrauc, izsūknē un aizved uz attīrīšanas iekārtām. No prāmjiem notekūdeņus izsūknē.

E.Kalniņa vaicā, vai ostu tīrīšana ir saistīta ar zivju aizsardzību, piemēram, ka tīrīšana nenotiek tad, kad laši nārsto?

A.Adamsone apstiprina, ka ir iekļauti šie zivju aizsardzības pasākumi.

K.Veidemane akcentē, ka runa iet par papildus pasākumiem un tie ir paredzēti papildus jau esošajai likumdošanai un attiecībā uz ostām ir domāta hidromorfoloģiskās ietekmes mazināšana.

L.Fībiga lūdz Padomes locekļus sniegt informāciju par ūdeņu stāvokli uzlabojošiem projektiem, izņemot par Eiropas Savienības līdzfinansētajiem projektiem (protokola 4.pielikums uz 1 lp.). L.Fībiga lūdz ziņot par dažādām aktivitātēm, talkām – jebko, kas tiek darīts, lai uzlabotu ūdens kvalitāti tiešā vai netiešā veidā, arī par kādu apakšaktivitāti INTERREG projektos, kur kāda no mazajām aktivitātēm ir saistīta ar ūdens stāvokļa uzlabošanas pasākumiem, jo lielajos projekta aprakstos tik sīka informācija neparādās. Ja precīza informācija nav zināma, var sniegt tikai kontaktpersonu ar e-pastu vai telefonu, bet LVĢMC tālāk sazināsies un noskaidros precīzāku informāciju. Anketas atsevišķā veidā nekur neparādīsies, bet būs kopīgs apkopojums, piemēram, cik daudz Ventas upju baseinu apgabalā kopā ir iztīrīti upju posmi.

Dz.Erdmanis uzdod jautājumu par buferjoslām. Tur, kur mežos ir bagarētās upes, atstājot buferjoslas, nevar iztīrīt meliorāciju. Bebru aizsprostu dēļ viss aizaug ciet. Šāds pasākums par buferjoslu veidošanu plānā ir iekļauts.

L.Fībiga atbild, ka turēt buferjoslas ir nozīmīgi tajās teritorijās, kur turpat blakus ir kailcirtes, jo no kailcirtēm slāpekļa un fosfora notece uz ūdeņiem ir vismaz trīs reizes lielāka, respektīvi, nav augu, kas to aiztur, patērē. Bet pārējās teritorijās, kur ir meži, buferjoslas ir nozīmīgi kopt, jo no aizaugušām teritorijām lapas sakrīt upē un efekta nav.

Dz.Erdmanis komentē, ka mežiniekiem buferjoslas ir viegli izveidot, jo viņiem šos alkšņus nevajag. Aizauguma rezultātā ir jau izveidojušies dīķi, simtiem hektāru applūst. Otrkārt, par nitrātu jutīgajām teritorijām – saskaņā ar monitoringa rezultātiem vajadzētu pārbaudīt, vai tās ir nepieciešamas Ventas upju baseinu apgabala teritorijā, jo tās ir ļoti lielas papildus izmaksas. Ja mazie zemnieki veic precīzo sēšanas tehnoloģiju, tad tur, kur nevajag, neber, bet tās ir ļoti dārgas iekārtas. Ja ierakstīsim plānā, ka tādas ir vajadzīgas, Eiropa priecāsies, jo no viņiem šīs iekārtas tiks pirktas. Bet tas maksā simtiem tūkstošu un var izputināt mazos zemniekus.

L.Fībiga piekrīt, ka tā ir liela problemātika, domājot no saimnieciskās puses – katrs kvadrātmeters saimniekam nes ražu. Gar lielajām upēm ir noteiktas aizsargjoslas un ir zināms, ko tur drīkst un nedrīkst darīt, savukārt pie meliorācijas sistēmas vaļējiem grāvjiem viss lauks ir apstrādāts līdz pašam grāvim, respektīvi, neatstājot pat pusmetra zālāju.

Dz.Erdmanis vaicā, kurš kops šīs aizsargjoslas? Kurš par to maksās? Eiropā ir lielas subsīdijas? Viņi var tā darīt. Viņi pat neatstāj tādas joslas. Vai mēs neizdomāsim vēl stingrākus noteikumus kā Eiropā, un par to vēl atņems platību maksājumus. Parasts kanāls ir iezīmēts kā upe, bet īstenībā tur ir sauss grāvis.

J.Jakupāne piebilst, ka tā tas ir norādīts valsts klasifikatorā.

L.Fībiga saistībā ar meliorācijas sistēmām piebilst, ka ir arī labie piemēri. Ir valsts nozīmes ūdensnoteka vai grāvis; braucot pa Ventspils šoseju var redzēt – ir taisni 90 grādu līkumi. Apmēram 2006.gadā tika veikta šī grāvja renovācija. Pašā grāvī vienā daļā tika veikts padziļinājums, kur priekšā sakrauti akmeņi. Ūdens tek uz leju pāri akmeņu krājumam un papildus bagātinās ar skābekli. Savukārt pašas meliorācijas grāvja malas bija vienā pusē iztīrītas pilnībā līdz melnzemei, savukārt, otra puse bija vienkārši izplauta un iztīrīta no krūmiem. Tas ir labās rekonstrukcijas prakses piemērs. Mēs nezinām, vai tā tiek īstenoti visi projekti.

J.Jakupāne piebilst, ka tādas ir prasības – pārtīrīt tikai no vienas puses.

Dz.Erdmanis piekrīt, ka lauksaimnieki arī tā dara – tīra tikai no vienas puses. Ir arī sistēma, ka frēzē.

J.Jakupāne apstiprina, ka reģionālā vides pārvalde neļauj iztīrīt teritorijas ap upēm. Mežinieki iztīra visur citur apkārt, bet upe paliek tāda, kāda tā ir. Augstāk par bebru dambjiem cilvēki, kam ir lauksaimniecības zeme, slīkst.

Dz.Erdmanis piekrīt, ka ar to sākas applūšanas problēma. Tādas prasības ir iekļautas normatīvajos aktos. Vai ir vajadzīgi šie papildus apgrūtinātie pasākumi saistībā ar nitrātu jutīgajām teritorijām, ja upes ir tīras un vēži tajās dzīvo?

L.Fībiga paskaidro, ka ir domātas nevis oficiāli valstī noteiktās nitrātu jutīgās teritorijas, bet teritorijas, kurās brīvprātīgi tiek veikti nitrātu jutīgās teritorijas pasākumi, respektīvi, laba lauksaimniecības prakse.

Dz.Erdmanis un **J.Jakupāne** komentē, ka tie var kļūt no brīvprātīgiem pasākumiem par obligātiem. Dz.Erdmanis komentē, ka sākumā to dāņi izstrādāja kā paraugu, kā tam vajadzētu būt. Tagad tas jau ir jāpilda.

Nolēma: pieņemt informāciju zināšanai un:

1. Ieteikt VARAM rast iespēju pārdalīt spēkā esošās ERAF līdzfinansējuma kvotas ūdenssaimniecības projektiem, ņemot vērā to, ka uz šo brīdi Kurzemes un Zemgales reģioniem piešķirtās kvotas jau ir izmantotas, taču gan Kurzemes, gan Zemgales pašvaldības aizvien ir gatavas jaunu ūdenssaimniecības projektu īstenošanai, turpretī Latgale ir iztērējusi

- tikai ap 30% no tai piešķirtās ERAF finansējuma kvotas un ir bažas, ka šis finansējums netiks pilnībā apgūts;
2. L.Fībigai precizēt kādā veidā tiek veiktas izmaiņas Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā un informēt par to visus Padomes locekļus un A.Adamsoni;
 3. Ieteikt upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu izstrādātājiem nākamā perioda (2015.-2021.g.) Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanās plānā kā vienu no pasākumiem iekļaut RVP inspekcijas veikto kontroli apjoma palielinājumu, t.sk., attiecība uz mazo HES kontroli;
 4. LVĢMC aizpildāmo anketu par Ventas upju baseina apgabalā īstenotajiem vai plānotajiem ūdens kvalitāti uzlabojošajiem projektiem/ pasākumiem (protokola 4.pielikums uz 1 lp.) izsūtīt elektroniski visiem Padomes locekļiem. Savukārt Padomes locekļiem iespēju robežās aizpildīt minēto anketu un atgriezt LVĢMC vai kā savādāk informēt LVĢMC par Ventas apgabalā īstenotajiem vai plānotajiem ūdens kvalitāti uzlabojošajiem projektiem/ pasākumiem.

4.§

Citi jautājumi un ierosinājumi, nākamās sēdes plānošana

K.Veidemane atgādina par likumdošanas prasību (Ūdens apsaimniekošanas likuma 23.pants), ka šajā gadā jāizstrādā komunikācijas plāns (īgaunī jau ir izstrādājuši), grafiks jaunajam Upju baseinu apsaimniekošanas plānam un programma par konsultācijām ar sabiedrību.

K.Fedoroviča informē, ka šī gada LVĢMC darba plānā ir iekļauta pasākumu programmas progresa ziņojuma sagatavošana, taču plāna izstrādes laika grafiks un programma, ka arī informācija par paredzamajiem sabiedrības iesaistīšanas pasākumiem – nav iekļauta. Saistībā ar pasākumu programmas progresa ziņojumu kaut kas varētu būt jau gatavs uz oktobri – tad varētu Padomes sēdē to apspriest un komentēt, lai vēl paliktu laiks labojumiem.

R.Bebriš atgādina par Eiropas Komisijas jautājumiem par esošajiem upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem, tostarp minēts, ka ir jāgatavo pārrobežu plāns Ventas upju baseinu apgabalam kopā Latvijai un Lietuvai un to, ka mums trūkst reālu pasākumu vēl bez notekūdeņu attīrīšanas. Varbūt varam ņemt piemēru par veicamajiem pasākumiem no lietuviešiem. Ūdeņu monitorings, kurš vairāku gadus praktiski nav bijis, budžetā tiks virzīts nevis uz diskutējamajiem jautājumiem, bet uz tām sadaļām, kam naudai jābūt obligāti. Ļoti daudz tika strādāts, lai katram punktam pieliktu klāt direktīvu un soda sankcijas, ja monitorings netiks veikts. Ja viss tā notiks, tad labāk varēsīm plānot nākamo periodu. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni nākamajam plānošanas periodam būs galvenais plānošanas dokuments. Ja tur ir aizsargājamās teritorijas un riska ūdensobjekti, valsts nozīmes ūdensnotekas, varbūt varam to kaut kā izmantot un salikt kopā.

L.Fībiga informē, ka patlaban projekta „LiveVenta” (ES ERAF līdzfinansētais projekts Nr.LLIII-164 „Pārrobežu sadarbība Ventas upes baseina apgabala dabas vērtību apsaimniekošanā”) ietvaros ir ticis izstrādāts kopējs Latvijas-Lietuvas Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns.

Nolēma pieņemt informāciju zināšanai un:

1. Lūgt LVĢMC atgādināt VARAM par Ūdens apsaimniekošanas likuma 23.panta prasību, ka šajā gadā jāizstrādā Komunikācijas plāns, grafiks jaunajam Upju baseinu apsaimniekošanas plānam un programma par konsultācijām ar sabiedrību;
2. Nākamo sēdi rīkot šī gada oktobra beigās Kuldīgā (uzņem K.Rasa) un tas darba kārtībā provizorisks iekļaut šādus jautājumus:
 - 2.1. Par Mazo HES ietekmi uz ūdeņiem (LVĢMC uzaicināt BIOR pārstāvi kā ekspertu par zivīm, kā arī Tāli Slaidiņu vai citu pārstāvi no Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes);

- 2.2. Ventas upju baseinu apgabala pasākumu programmas progressa ziņojums (gatavo LVĢMC);
- 2.3. Padomes komentāri un ieteikumi par projekta „LiveVenta” ietvaros izstrādāto Latvijas-Lietuvas Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānu (komentārus un ieteikumus gatavo visi Padomes locekļi; LVĢMC izsūtīt plānu vai *Interneta* saiti visiem Padomes locekļiem vismaz mēnesi pirms sēdes).

Sēde slēgta: plkst. 16:10.

Padomes priekšsēdētājas vietnieks _____ / Māris Dadzis /

Protokolēja _____ / Anete Šturma /